

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

AVRUPA BİRLİĞİ

- ✓ Kıbrıs
  - ✓ Ermeni Soykırımı İddiaları
  - ✓ Azınlıklar - Bölücülük
  - ✓ Ege Sorunu
  - ✓ Patrikhane
  - ✓ Heybeliada Ruhban Okulu
  - ✓ IMF Programları
- konularında

TÜRKİYE'DEN NE İSTİYOR?

(Cumhurbaşkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer'e TÜRK-İŞ tarafından 11 Aralık 2001 tarihinde sunulan rapor ile TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in rapora ilişkin olarak basında çıkan bazı yazılar ve Laeken Zirvesi konularındaki değerlendirmeleri)

ARALIK 2001

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in rapora ilişkin olarak basında çıkan bazı yazılar ve Laeken Zirvesi konularındaki değerlendirmeleri) 3	
Rapor	9
(1) Kıbrıs	11
(2) Ermeni Soykırımını İddiaları	13
(3) Azınlıklar Sorunu - Bölücülük	13
(4) Ege Sorunu	19
(5) Patrikhane.....	20
(6) Heybeliada Ruhban Okulu'nun Yeniden Faaliyete Geçirilmesi	21
(7) IMF Programlarının Uygulanması	22
Sonuç	24

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI BAYRAM MERAL'İN
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TÜRKİYE'DEN
TALEPLERİ KONUSUNDA
CUMHURBAŞKANI
SAYIN AHMET NECDET SEZER'E
TÜRK-İŞ TARAFINDAN SUNULAN RAPORA
İLİŞKİN OLARAK BASINDA ÇIKAN
BAZI YAZILAR VE LAEKEN ZİRVESİ
SONRASINDA TÜRKİYE - AVRUPA BİRLİĞİ
İLİŞKİLERİ KONULARINDAKİ
DEĞERLENDİRMESİ
(20 ARALIK 2001)

Avrupa Birliği, Türkiye'yi oyalayarak ve uluslararası hukuku gözardı ederek, Güney Kıbrıs'ın üyeliğini gerçekleştirmekte, Türkiye'nin üyelik sürecini daha da zorlaştırmaktadır.

TÜRK-İŞ'in 1-5 Aralık 1999 tarihlerinde toplanan 18. Genel Kurulu'nda oybirliğiyle alınan kararlarda, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri şu şekilde değerlendirilmiştir:

“Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde ve genel olarak dış ilişkilerimizde, ulusal çıkarlarımıza zarar verebilecek, ulusal onurumuza gölge düşürebilecek veya bütünlüğümüzü ve bağımsızlığımızı tehdit edebilecek tutum ve davranışlardan kesinlikle kaçınılmalıdır.” (Madde 3)

“Türkiye, Avrupa Birliği'nin eşit koşullarla tam üyesi olmalı, Avrupa Birliği ile olan ilişkiler bu anlayışla biçimlendirilmelidir. İthal ürünlerin yerli sanayimizi yok etmesine izin verilmemeli, gümrük birliğinin sakıncalarını giderici önlemler alınmalıdır.” (Madde 45)

TÜRK-İŞ, Avrupa Birliği organlarının rapor ve kararlarında da yer alan demokratikleşme ve insan hakları konusunda çok daha kapsamlı kararları yıllar önce genel kurullarında almıştır. Demokratikleşme ve insan hakları konularında atılması gereken adımlar, Avrupa Birliği için değil, halkımız için gerçekleştirilmelidir. TÜRK-İŞ'in 18. Genel Kurulunda oybirliği ile alınan kararlar arasında şunlar bulunmaktadır:

"12 Eylül döneminin anti-demokratik Anayasası ve diğer mevzuatı, sendikaların ve diğer demokratik kuruluşların da katılacağı bir tartışma sürecinde, evrensel demokrasi ilkelerine, onaylanmış uluslararası sözleşmelere ve tam üyelik için başvurduğumuz Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmelidir. Çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmalıdır. Demokrasinin ön şartı, temeli ve ana kıstası, sosyal adalet, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlüklerdir." (Madde 1)

"Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısı korunmalıdır. İrkçiliğin her türü lanetlenmeli, insanlığın evrensel kültür mirasına sahip çıkılırken ve ulusal kültürümüz geliştirilirken, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kültürel bütünlüğün geliştirilmesine, ülkemizin kültür zenginliğinin ve yerel özelliklerin korunmasına ve geliştirilmesine çaba gösterilmelidir." (Madde 4)

"TÜRK-İŞ, ifade edilen amacı ne olursa olsun, her türlü diktatörlüğe, darbelere, silahlı eylemlere ve teröre, hukukdışı baskılara, zor ve şiddet kullanarak görüşleri kabul ettirme ve iktidara gelme çabalarına karşıdır. TÜRK-İŞ, toplumsal ve siyasal taleplerin demokratik kanallardan büyük ölçüde gündeme getirilebildiği Türkiye'de, silahlı eylemlere ve teröre başvurulmasına karşı çıkmakta ve herkesi, ülkemizin demokratikleştirilmesi ve çalışanların sorunlarının çözülmesi mücadelesine katkıda bulunmaya ve mücadelelerini meşru ve demokratik platformda sürdürmeye davet etmektedir." (Madde 5)

“Demokrasinin temeli örgütlü toplumdur. Şiddete dayanmamak, şiddeti savunmamak ve demokrasiyi ortadan kaldırmaya çalışmamak koşuluyla, her görüş ve düşünce serbestçe örgütlenebilmelidir. Toplumsal barışın ve huzurun ana dayanağı olan inanç, ibadet, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü özgürce kullanılabilir. Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası demokratikleştirilmeli, milletvekili dokunulmazlığı yasama görevi ile sınırlı tutulmalıdır.” (Madde 6)

“TÜRK-İŞ, kimseye potansiyel suçlu gözüyle bakılmamasını, herkesin Anayasa'da, onaylanmış uluslararası sözleşmelerde ve yasalarda yer alan temel hak ve özgürlüklerini eşit biçimde ve özgürce kullanabilmesini, güvenlik güçlerinin halkımıza hukuk devleti anlayışı içinde eşit, hoşgörülü ve saygılı davranmasını istemektedir.” (Madde 7)

“TÜRK-İŞ, faili meçhul cinayetlerin önlenmesini, bunların faillerinin bulunmasını, insan haklarına saygılı hukuk devleti anlayışının tüm soruşturma ve kovuşturmalarda hakim kılınmasını, bir insanlık suçu olan işkencenin kesinlikle önlenmesini, işkencecilerin caydırıcı bir biçimde cezalandırılmalarını talep etmektedir. TÜRK-İŞ, terör olaylarında devletin resmi güçleri dışında hiçbir gücün kullanılmamasını talep etmektedir. Devletimizi ele geçirmeye çalışan çetelerle ve mafyayla etkili bir biçimde mücadele edilmelidir.” (Madde 8)

“Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tüm kurumları hukuk devleti anlayışıyla hareket etmelidir. Yargının tam bağımsızlığı sağlanmalıdır.” (Madde 9)

TÜRK-İŞ, 11 Aralık 2001 tarihinde Cumhurbaşkanımız Sayın Ahmet Necdet Sezer'e sunduğu raporda da bu anlayışı savunmuştur. Bu raporda, Avrupa Parlamentosu'nun, ulusal çıkarlarımızla temelden çelişen bazı taleplerde bulunmasının, Avrupa Birliği'nin Türkiye'yi üyeliğe istemediği biçiminde yorumlanabileceği anlatılmıştır.

14-15 Aralık 2001 tarihlerinde toplanan Laeken Zirvesi sonuç bildirgesinde Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri konusunda yer alan ifadeler ise olumlu bir adım olmakla birlikte, Türkiye'nin beklentilerinin çok gerisindedir. TÜRK-İŞ, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğini savunurken, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yaklaşımı olumlu gözükmemektedir. Bu olumsuzluklar Laeken Zirvesi Sonuç Bildirgesine de yansımıştır.

Laeken Zirvesi Sonuç Bildirgesinde şöyle denilmektedir:

“Türkiye, özellikle anayasasındaki son değişikliklerle, katılım için belirlenen siyasi kriterlere uyum doğrultusunda ilerleme sağlamıştır. Bu durum, Türkiye ile katılım görüşmelerinin başlatılması olasılığını getirmektedir. Türkiye, ekonomik ve siyasal kriterlere ve özellikle de insan haklarına ilişkin olanlara uyumda ilerleme sağlamaya teşvik edilmektedir.” (Paragraf 12)

Bu olumlu noktaya karşılık, aynı kararda, aralarında Güney Kıbrıs'ın da bulunduğu 10 ülke ile yapılan katılım görüşmelerinin 2002 yılı sonuna kadar tamamlanması konusunda kararlı olduğu ifade edilmektedir. Avrupa Birliği Konseyi, sözkonusu 10 aday ülke ile yapılan görüşmelerin aynı hızda gelişmesi durumunda, 2002 yılı sonuna kadar bu görüşmelerin tamamlanacağı konusunda Avrupa Komisyonu ile aynı görüşte olduğunu açıklamaktadır (Paragraf 8).

Bunun anlamı, Güney Kıbrıs'ın 2002 yılı sonunda üyeliğe alınacağı ve Türkiye'nin Güney Kıbrıs'ın gönülünü yapmadan Avrupa Birliği'ne üyeliğinin söz konusu olmadığıdır. Laeken Zirvesi Sonuç Bildirgesi, bu açıdan, Türkiye hakkındaki muğlak olumluluğa karşılık, Güney Kıbrıs'a büyük güvence getirmektedir.

Avrupa Birliği'nin Güney Kıbrıs'la sürdürdüğü ve gelecek yıl sonuçlandıracağını açıkladığı üyelik görüşmeleri, devletler hukukuna aykırıdır. 1960 yılında Türkiye, Yunanistan, İngiltere ve Kıbrıs Cumhuriyeti arasında imzalanan Garanti Antlaşmasınının 1. madde-

sine göre, „Kıbrıs Cumhuriyeti, tümünün ya da bir parçasının, herhangi bir başka devletle herhangi bir siyasal ya da ekonomik birliğe katılmayacağı yükümlülüğünü üstlenmiştir." Rum kesiminin varlığını ve temsil ettiğini iddia ettiği Kıbrıs Cumhuriyeti'nin 1960 tarihli Anayasasının 50. maddesine göre de, Türk tarafının onayı alınmadan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin herhangi bir uluslararası örgüte üyeliği mümkün değildir. İngiliz Hukukçu Prof. Mendelson tarafından hazırlanan ve 12 Eylül 2001 tarihinde açıklanan raporda da üyelik görüşmelerinin devletler hukukuna aykırı olduğu belirtilmektedir.

TÜRK-İŞ, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğinden yanadır; ancak Avrupa Birliği'nin Türkiye'yi üyeliğe almadaki iyiniyeti konusunda ciddi kuşkular beslemektedir. Bu kuşkular, Cumhurbaşkanımıza 11 Aralık 2001 tarihinde arz edilen raporda, Avrupa Parlamentosu belgeleriyle ifade edilmiştir. Avrupa Komisyonu'nun 8 Kasım 2000 ve 13 Kasım 2001 tarihli İlerleme Raporlarındaki bazı talepler, Avrupa Parlamentosu kararlarında ayrıntılı bir biçimde yer almaktadır.

Avrupa Parlamentosu, aday ülkelerin üyeliğe kabulünde belirleyici söz hakkına sahiptir. Avrupa Birliği Antlaşması'nın 49. maddesine göre, bir ülkenin Avrupa Birliği'ne üye olabilmesi için, Avrupa Parlamentosu'nun oy çokluğu ile vereceği olumlu kararın ardından, 2002 yılı sonundan itibaren Güney Kıbrıs'ın da temsil edileceği Avrupa Birliği Konseyi'nden oybirliğiyle bir karar çıkması gerekmektedir.

Avrupa Parlamentosu'nun olumlu oyu olmadan bir ülkenin Avrupa Birliği'ne üyeliği mümkün değildir. Avrupa Parlamentosu'nun Kıbrıs, Ege sorunu, azınlıklar, sözde Ermeni soykırımı iddiaları, Patrikhane, Heybeliada Ruhban Okulu ve IMF politikalarının uygulanması konularında ne istediği, TÜRK-İŞ tarafından Sayın Cumhurbaşkanımıza sunulan raporda orijinal belgelerin çevirisi ile sunulmuştur. TÜRK-İŞ, bu kararların ulusal çıkarlarımıza ters düş-

tüğü kanısındadır ve bunların yerine getirilmesi durumunda Türkiye'nin bütünlüğünün tehlikeye düşeceği kaygısını taşımaktadır. Avrupa Parlamentosu bu taleplerini değiştirmemiştir. Avrupa Parlamentosu'nun, bu talepler yerine gelmeden Türkiye'nin üyeliği konusunda olumlu görüş bildirmesi mümkün gözükmemektedir. Ayrıca, Laeken Zirvesi Sonuç Bildirgesine göre, 2002 yılı sonunda Avrupa Birliği'ne üye olacak Güney Kıbrıs'ın, üyelik için oybirliğinin şart olduğu Avrupa Birliği Konseyi'nde Türkiye'nin üyeliği konusunda olumlu oy kullanması olasılığı çok düşüktür.

TÜRK-İŞ, gümrük birliğine ilişkin kaygılarını yıllardır dile getirmektedir. Bu kaygılarımız artık işverenlerce de paylaşılmaktadır. Sivil İnisiyatif Başkanlar Kurulu'nun 29 Ekim 2001 tarihli toplantısı sonrasında açıklanan bildiri de şöyle denilmektedir : "Avrupa Birliği ile gerçekleştirmiş bulunduğumuz gümrük birliği ilişkisi Türkiye'nin aleyhinde işlemektedir. Bu ilişki gözden geçirilmeli ve Türkiye'nin bu ilişkide karar organlarında ve mekanizmalarında söz sahibi olmasını sağlayabilmek için gerekli tedbirler alınmalıdır."

TÜRK-İŞ, Genel Kurul ve Başkanlar Kurulu kararları doğrultusunda, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğini istemektedir. Ancak, bu katılım öncesinde görüşmelerin başlaması konusunda getirilen taleplerin ciddi sıkıntılar yaratacağı izlenimi vardır. Bu taleplerin bir bölümünün öne çıkarılmasında Yunanistan'ın belirleyici rolü olmuştur. Avrupa Birliği ile ilişkilerde ulusal bütünlük ve halkımızın çıkarları herşeyin üstünde tutulmalıdır. Avrupa Birliği'ne tam üyeliğin ancak uzun bir zaman sürecinde gerçekleşebileceği açıktır. Bu koşullarda, Türkiye'de atılacak adımların Avrupa Birliği'ne endekslenmesi doğru değildir. Ayrıca, Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde ekonomik kriz ve işsizlik de önemli engeller oluşturmaktadır. Ülkemizin kalkınması ve işsizliğin azaltılması için, tüm kesimlerin katkısıyla bir yatırım seferberliği başlatılmalıdır. Krizleri aşmış, ulusal gelirini artırmış ve işsizlik sorununu çözmüş bir Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği çok daha kolay olacaktır.

RAPOR

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri incelenirken, Avrupa Birliği'nin Türkiye'den ne istediği kamuoyuna yeterince açık bir biçimde yansımamaktadır. Öne çıkan talepler, genellikle Avrupa Birliği'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu'nun raporlarında yer alan isteklerdir. Ancak, Avrupa Birliği'ne yeni üyelerin alınması konusunda söz hakkı olan Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye'ye ilişkin görüşleri ve Türkiye'den talepleri, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Birliği Konseyi'nin diplomatik formülasyonlarından farklı olarak, çok net ve açıktır; bu nedenle de Avrupa Birliği'nin gerçek tutumunu daha doğru bir biçimde yansıtmaktadır.

Bu yazının amacı, Avrupa Birliği'nin, tam üyelik görüşmelerinin başlatılması için önkoşul olarak öne sürdüğü bazı talepleri, Avrupa Parlamentosu kararlarıyla ve AB'nin diğer bazı organlarının ve çalışma gruplarının belgeleriyle sunmaktır. Bu belgelerin tümüne internet üzerinde erişilebilir.

Avrupa Birliği'nin Kopenhag kriterleri olarak formüle edilen talepleri, demokrasi, hukuk devleti, insan hakları, azınlıkların korunması, piyasa ekonomisi gibi başlıkları içermektedir. Bu talepler doğrultusunda bazı adımlar atılmıştır. Örneğin, uluslararası tahkim, Avrupa Birliği'nin de talepleri arasında yer almaktadır. Avrupa Birliği'nin bu talepleri yerine getirilirse, Türkiye parçalanacaktır. Bu taleplerin yerine getirilmesi durumunda Avrupa Birliği'nin üstlendiği tek yükümlülük, tam üyelik görüşmelerine başlanabilmesidir. Ancak, Türkiye'de ekonomik kriz devam ettiği sürece, tam üyelik görüşmelerine başlanabilmesi de olanaklı değildir.

Avrupa Birliği'nin demokratikleşmeye ilişkin taleplerinin ciddiyeti ve samimiyeti de ayrıca tartışılabilir. Ulusal Kurtuluş Savaşı-mızla da kanıtlandığı gibi, demokratikleşme ancak bağımsızlık ve ulusal egemenlik temelinde gerçekleştirilebilir. Avrupa Birliği'nin taleplerinin bağımsızlığı ve ulusal egemenliği böylesine zedelediği koşullarda, kanımızca, samimi bir demokratikleşme talebinden söz

etmek olanaklı değildir. Demokratikleşme ve insan hakları adına Sevr Antlaşmasını hortlatmayı amaçlayan bir anlayış söz konusudur. Ulusal çıkarlarımızla ve çalışanların çıkarlarıyla temelden çatışan temel talepler genellikle gözardı edilirken, yalnızca insan hakları ve demokratikleşmeye ilişkin bazı göstermelik talepler belirli çevrelerce sürekli olarak gündemde tutulduğundan, bunlar bu yazının kapsamı dışında bırakılmıştır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile 31.12.1995 tarihinde girdiği gümrük birliği ilişkisi ekonomimize büyük zararlar vermiş, Türkiye'nin elindeki büyük bir kozu AB'ye teslim etmiştir. Halen sürmekte olan görüşmelerle, gümrük birliğinin tarım ürünlerini ve hizmetler sektörünü de kapsamasına çalışılmaktadır. Avrupa Birliği'nin tarım ürünlerinde ve hizmetler sektöründe uyguladığı yüksek standartlar nedeniyle, Türk tarım ürünlerinin bu piyasalara girmesinde büyük engeller ve zorluklar yaşanacaktır, Türklerin AB ülkelerinde hizmet sunabilmesi de mümkün olmayacaktır. Tarım ürünleri ve hizmetler sektörü de gümrük birliği kapsamına alınırsa, ekonomimizdeki çöküş daha da hızlanacaktır. Aynı durum, kamu ihalelerinin karşılıklı olarak açılması için de söz konusudur. Ayrıca, Ulusal Program'da üstlenilen yükümlülük yerine getirilerek yabancıların Türkiye'de çalışmaları konusunda mevcut kısıtlama ve yasaklamaların kaldırılması durumunda, özellikle eğitilmiş işgücünün işsizliği daha da artacaktır. Yazıda bu konulara girilmemiştir. Yazıyı kısa tutma kaygısıyla, belgelerde yer alan taleplerdeki yinelemeler aktarılmamış, çok önemli olmayan bazı konulara değinilmemiştir.

Avrupa Birliği organları, Türk işçilerine serbest dolaşım hakkının hala verilmemesi, AB'nin Türkiye'ye mali yükümlülüklerini yerine getirmemesi, AB'ye üye bazı devletlerin Cumhuriyet ve Türk aydınlanması düşmanlarına ve terör örgütlerine verdiği sistemli destek ve çeşitli ülkelerde Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren hukuk dışı uygulamalar (Yunanistan'daki Türk azınlığın sorunları, Ege adalarının silahlandırılması, v.b.) konularında ise susmaktadır. Bu suskun tavır da, hukuk, demokrasi, insan hakları konusundaki taleplerin samimiyetsizliğine ilişkin düşünceyi güçlendirmektedir.

(1) Kıbrıs, (2) Ermeni soykırımını iddiaları, (3) azınlıklar sorunu - bölücülük, (4) Ege sorunu, (5) Patrikhane, (6) Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden faaliyete geçirilmesi, (7) IMF programlarının uygulanması konularındaki bazı AB belgeleri aşağıda sunulmaktadır:

(1) KIBRIS

Avrupa Birliği, Türkiye'yi Kıbrıs'ta işgalci olarak suçlamakta, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin adadan derhal çekilmesini talep etmektedir. Uluslararası hukuku çiğneyerek Güney Kıbrıs ile üyelik görüşmelerine başlayan AB, bu görüşmelerin Ada'nın toprak ve nüfus bütünlüğü adına yapıldığını iddia etmektedir.

Avrupa Parlamentosu "Başbakan Tansu Çiller'in Kıbrıs'ın gelecekte Avrupa Birliği'ne katılması ile bağlantılı olarak Kıbrıs'ın kuzey tarafının Türkiye'ye olası bütünleştirilmesi konusundaki sözlerine ilişkin açıklamayı teessüfle karşılar; Türkiye'nin Kıbrıs konusunda Gümrük Birliği'nin hükümlerine uymasını ister; Komisyonun ve Konsey'in, Kıbrıs'ın bölünmesini sona erdirmeyi teşvik edecek gerekli adımları atmasını ister ve onlardan, bu soruna bir çözüm bulabilmede yardımcı olmak üzere bir arabulucuyu aday göstermelerini ister." (18.01.1996)¹

Avrupa Parlamentosu "Türk Hükümetinden, özellikle işgalci askeri güçlerin geri çekilmesi ve Kıbrıs sorununa adil ve uygulanabilir bir çözüm bulunması çağrısında bulunan Birleşmiş Milletler kararlarını kabul etmesini ve uygulamasını ister ve Kıbrıs Hükümeti ile Kıbrıs Türk toplumunun yönetimine de, Kıbrıs sorununa BM Güvenlik Konseyi kararlarına uygun barışçıl bir çözüm aramaya devam etmeleri çağrısını yapar." (19.09.1996)²

---

1 European Parliament, Resolution on the situation in Turkey and the offer of a ceasefire made by the PKK (B4-0060, 0076, 0086 and 0089/96), 18.01.1996.

2 European Parliament, Resolution on the political situation in Turkey (B4-0986, 0987, 0988, 0989, 0990/96 and B4-0991/96), 19.09.1996.

Avrupa Parlamentosu "Türkiye'ye adanın askersizleştirilmesini sağlamak amacıyla Kıbrıs'tan askeri güçleri çekmesi için pratik adımlar atması çağrısında bulunur." (17.09.1998)³

Avrupa Parlamentosu "Türk yetkililerinin Kıbrıs konusunda ilgili BM kararlarının kabulü ve uygulanması temelinde ve (Kıbrıs'ın) Avrupa Birliği'ne katılması konusundaki görüşmelerin kesintisiz bir biçimde sürdürülmesinden bağımsız olarak, siyasi bir çözüm bulunmasına bir kez daha aktif bir biçimde katkıda bulunmasını ister." (06.10.1999)⁴

Avrupa Parlamentosu Genişleme Çalışma Grubu tarafından 2000 yılında hazırlanan "Türkiye ve Avrupa Birliği ile ilişkiler" raporunda bu konuda şöyle denilmektedir:

"Türkiye, Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarının yüzde 37'sini yasadışı bir biçimde işgal etmektedir. Genişleme süreci 31 Mart 1998 tarihinde başlatılmıştır ve 10 Kasım tarihinde de aralarında Kıbrıs'ın da bulunduğu ilk ülke grubu ile katılma görüşmeleri başlamıştır. Üyelik, adanın tümünü kapsamlı ve adayı bölen anlaşmazlığa barışçıl bir çözümün bulunması sürecini hızlandırmalıdır." (10.02.2000)⁵

Avrupa Parlamentosu "Türk Hükümetine, kuzey Kıbrıs'taki işgal güçlerini geri çekme çağrısında bulunur." (15.11.2000)⁶

Avrupa Parlamentosu kararı şöyledir: "Kıbrıs sorununa kapsamlı ve tatmin edici bir çözüm aramada süren ıkanıklık, sürmekte

---

3 European Parliament, Resolution on the Commission Reports on developments in relations with Turkey since the entry into force of the Customs Union (COM(96)0491-C4-0605/96 and COM (98)0147-C4-0217/98), 17.09.1998.

4 European Parliament, State of relations between Turkey and the European Union (B5-0120, 0124, 0129 and 0140/1999), 06.10.1999.

5 European Parliament Secretariat Working Party Task-Force "Enlargement", Turkey and Relations with the European Union, Briefing No.7, PE 167.407/rev.3, Luxembourg, 10 Feb.2000.

6 European Parliament, European Parliament resolution on the 1999 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(1999) 513 - C5 - 0036/2000 - 2000/2014 (COS)), 15.11.2000.

olan çabaları zayıflatarak genişleme sürecini ciddi bir biçimde aksatacak niteliktedir..." Avrupa Parlamentosu, "Kıbrıs konusundaki raportörü Bay Jacques Poos'a Türk Dışişleri Bakanlığı tarafından yöneltilen eleştirileri sert biçimde reddetmektedir." (25.10.2001)⁷

(2) Ermeni Soykırımı İddiaları

Avrupa Parlamentosu 1980'li yıllardan beri 1915-1917 olaylarını Birleşmiş Milletler'in 9 Aralık 1948 tarihli kararındaki "soykırım" tanımına uygun görerek "soykırım" olarak ilan etti ve Türk Hükümetinin bunu kabul etmesini istedi; Türkiye'nin bu olguyu reddetmesinin Avrupa Birliği üyeliğinin kesin engeli olduğunu açıkladı.⁸

Avrupa Parlamentosu, "Türk Hükümetine ve Türk Büyük Millet Meclisine, özellikle modern Türkiye devletinin kurulması öncesinde Ermeni azınlığın maruz kaldığı soykırımın kamuoyu önünde kabulü ile, Türk toplumunun önemli bir parçasını oluşturan Ermeni azınlığa taze bir destek vermesi çağrısında bulunur." (15.11.2000)⁹

(3) Azınlıklar Sorunu - Bölücülük

Avrupa Birliği, farklı etnik kökenlerden oluşan Türk ulusunu etnik kökenlere göre bölme ve parçalama çabası içindedir. "İnsan hakları" ve "demokrasi" adına yapılan bu girişim, terör örgütlerini teşvik etme ve destekleme noktasına kadar gelmiştir. Aralarında Avrupa Birliği ülkelerinin de bulunduğu ülkelere imzalanan Lo-

---

7 European Parliament, Turkey's progress towards accession (2000) European Parliament resolution on the 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(2000) 713 - C5 - 0613/2000 - 2000/2014 (COS)), 25.10.2001.

8 Grosser, A., Le Crime et la Memoire, Flammarion, s.202, Paris, 1989, aktaran Timur, Tamer, 1915 ve Sonrası, Türkler ve Ermeniler (2. Baskı), Imge Yay., Ankara, 2001, s.20.

9 European Parliament, European Parliament resolution on the 1999 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(1999) 513 - C5 - 0036/2000 - 2000/2014 (COS)), 15.11.2000.

zan Antlaşmasında Türkiye'de yalnızca Ermeni, Rum ve Musevilerin "azınlık" olduğu açıkça belirtilmekle birlikte, Avrupa Birliği, Türk ulusunu oluşturan çeşitli etnisiteleri "azınlık" başlığı altında değerlendirmekte ve bölücülere destek vermektedir. Avrupa Parlamentosu'nun cüretkarlığı, güneydoğu Anadolu'ya "Kürdistan" diyebilecek kadar fazladır.

Avrupa Birliği, devlet yetkilerinin merkezi idareden mahalli idarelere devrini savunmakta ve bu amaçla mahalli idareler reformu yasa tasarısının kabulünü istemektedir: "Merkezi idarenin mahalli yönetim üzerindeki denetimi güçlü olmaya devam etmektedir. Daha öte bir ademimerkeziyetçiliği amaçlayan ve halen bakanlıklar arasında görüşülmekte olan mahalli yönetime ilişkin yasa taslağının kabul edilmesi beklenmektedir." (8.11.2000)¹⁰

Avrupa Toplulukları Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin bu konudaki görüşü şöyledir:

"Türk Devletinin bütünlüğü, yalnızca Kürtlerin kendi dillerini kullanma ve öğrenme hakkıyla ve gelenek ve göreneklerinin varlığını sürdürmesiyle, fakat aynı zamanda uygun düzeylerde idari özerklikle de uyumlu olabilmelidir." (22 Aralık 1993)¹¹

Avrupa Parlamentosu, "Türk Hükümetine, PKK'ya ve diğer Kürt örgütlerine, Kürt konusuna şiddete dayanmayan ve siyasi bir çözüm bulmaları için ellerinden gelen tüm çabayı göstermeleri için çağrıda bulunur; PKK'ya şiddetten kaçınması çağrısını yapar; Türk Hükümetine ve Büyük Millet Meclisine, güneydoğu bölgesindeki sokağa çıkma yasağının kaldırılması ve Kürt kökenli vatandaşlarının, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün garanti edildiği ve buna saygı gösterildiği güvencesiyle, kendi kültürel kimliklerini açıklamala-

---

10 Commission of the European Communities, Turkey 2000, 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, 8 November 2000, s.12.

11 Economic and Social Committee of the European Communities, Opinion, Relations Between the European Union and Turkey, CES 1314/93, Brüksel, 22 December 1993, s.3.

rına izin verecek yol ve araçları düşünmesi çağrısını yapar." (13.12.1995)¹²

Avrupa Parlamentosu, "Türk vatandaşlarının Türkiye içinde bir tür kültürel özerklik için barışçıl yollardan çaba gösterme haklarını tanır." (18.01.1996)¹³

Avrupa Parlamentosu, "PKK Başkanı tarafından tek taraflı olarak ateşkes ilan edilmesini memnuniyetle karşılar ve bunu 13 Aralık 1995 tarihli çağrısına ilk olumlu adım olarak değerlendirir; Türk Hükümetinin bu davranışı soruna barışçıl bir çözüm bulma doğrultusunda olumlu bir katkı olarak göreceğini umut ettiğini açıklar ve Türkiye'de tüm ilgililere, bu fırsattan yararlanarak güneydoğu bölgesindeki sorunların şiddete dayanmayan ve siyasal bir çözüm bulma amacıyla ulusal düzeyde bir diyalogu başlatmanın yol ve araçlarını düşünmeleri için çağrıda bulunur." (18.01.1996)¹⁴

Avrupa Parlamentosu, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Türkiye'nin Doğusunda son zamanlarda gerçekleştirdiği askeri operasyonlardan ve PKK tarafından 15 Aralık 1995 tarihinde ateşkes ilan edilmiş olmasına rağmen barışçıl bir çözüm sağlama çabalarını reddetmesinden büyük kaygı duymaktadır." (20.06.1996)¹⁵

Avrupa Parlamentosu, "Yeni hükümetten, düşüncelerini özgürce açıklama ve insan hakları ilkeleri ile çelişen yasalara göre suç işledikleri için hüküm giymiş olan mahkumların serbest bırakılmasını sağlayacak biçimde düzenlenmiş bir genel af ilan etmesini ve halen yargılanmakta olanlar aleyhindeki davaların sona erdirilmesini

---

12 European Parliament, Resolution on the human rights situation in Turkey (B4-1530/rev.,1534 and 1559/95), 13.12.1995.

13 European Parliament, Resolution on the situation in Turkey and the offer of a ceasefire made by the PKK (B4-0060, 0076, 0086 and 0089/96), 18.01.1996.

14 European Parliament, Resolution on the situation in Turkey and the offer of a ceasefire made by the PKK (B4-0060, 0076, 0086 and 0089/96), 18.01.1996.

15 European Parliament, Resolution on human rights and the situation in Turkey (B4-0769, 0797, 0820 and 0828/96), 20.06.1996.

talep eder ve özellikle Bayan Leyla Zana ile DEP'in diğer üç üyesinin derhal serbest bırakılması çağrısını yineler." (20.06.1996)¹⁶

Avrupa Parlamentosu, "çıkılmaz aşmak ve sorunun barışçıl biçimde siyasi bir çözüme doğru gidebilmesi için, ülkenin güney doğusundaki askeri operasyonları durdurması ve tüm Kürt örgütlerle görüşmelere başlaması için Türk Hükümetine çağrıda bulunur." (20.06.1996)¹⁷

Avrupa Parlamentosu, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Türkiye'nin doğusunda kısa bir süre önce sürdürdüğü askeri operasyonlardan ve Kürdistan'daki anlaşmazlığa barışçıl bir çözüm bulma yollarını aramayı reddetmesinden büyük kaygı duymaktadır." (19.09.1996)¹⁸

Avrupa Parlamentosu, "Türkiye'nin kuzey Irak'ta bir güvenlik bölgesi yaratma niyetini mümkün olan en sert terimlerle reddeder ve bu girişimi ciddi bir uluslararası hukuk ihlali olarak değerlendirir ve Türkiye'yi bu plandan vazgeçmeye ikna etmesi için AB Konseyi'ne çağrıda bulunur." (19.09.1996)¹⁹

"İtalyan vatandaşı olan Dino Frisullo 21 Mart 1998 günü Diyarbakır'da Kürt Yeni Yılı ("Nevroz") kutlamalarına katıldığı ve Kürt halkının temel haklarını desteklemek için gösteri yaptığı için tutuklanmıştır... Avrupa Parlamentosu, (1) Türk yetkililerine İtalyan vatandaşı Dino Frisullo'yu derhal serbest bırakmaları çağrısında bulunur ve bu doğrultuda İtalyan Hükümeti tarafından yapılan talebi destekler; (2) Barışçıl "nevroz" kutlamaları sırasında Türk güvenlik güçlerinin davranışlarını kınar." (02.04.1998)²⁰

---

16 European Parliament, Resolution on human rights and the situation in Turkey (B4-0769, 0797, 0820 and 0828/96), 20.06.1996.

17 European Parliament, Resolution on human rights and the situation in Turkey (B4-0769, 0797, 0820 and 0828/96), 20.06.1996.

18 European Parliament, Resolution on the political situation in Turkey (B4-0986, 0987, 0988, 0989, 0990/96 and B4-0991/96), 19.09.1996.

19 European Parliament, Resolution on the political situation in Turkey (B4-0986, 0987, 0988, 0989, 0990/96 and B4-0991/96), 19.09.1996.

20 European Parliament, Resolution on the arrest and detention of the Italian citizen Dino Frisullo in Turkey (B4-0409, 0411, 0412 and 0420/98), 02.04.1998.

Avrupa Parlamentosu "Güneydoğu'daki çelişkinin çözümünün yalnızca siyasal olarak sağlanabileceği görüşünü yeniden vurgular ve Kürt kimliğinin yasal olarak tanınmasını sağlamayı amaçlayan önerileri ve taraflar arasında diyalogu ve görüşmeleri teşvik edecek ulusal ve uluslararası girişimleri destekler; ateşkese duyulan ihtiyaca işaret eder ve Türk yetkililerinin, Kürt sorununa görüşmeler yoluyla sağlanacak barışçıl bir çözüm aramaları için çağrıda bulunur." (17.09.1998)²¹

Avrupa Parlamentosu, "Türk yetkililerinden, Türkiye'deki tüm Kürtlerin haklarını tanımalarını ve yerleri değiştirilen tüm Kürtlerin evlerine dönmelerinin kolaylaştırılmasını ister." (20.06.1996)²²

Avrupa Parlamentosu, "Kuzey Irak'ın işgalini lanetler ve PKK terörizmiyle başetme ihtiyacının uluslararası sınırların ihlal edilmesini haklı kılmadığını düşünür." (17.09.1998)²³

Avrupa Parlamentosu "(1) Bay Öcalan'a verilen cezayı lanetler ve ölüm cezasının kullanılmasına kesin muhalefetini tekrarlar; ... (8) Türkiye'ye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Bay Öcalan hakkında verilen karar konusunda alacağı herhangi bir karara uyması çağrısında bulunur; (9) Bay Öcalan'ın idam edilmesinin Avrupa'da güvenlik ve istikrar açısından önemli etkilerinin olacağına ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne bütünleşme sürecine zarar vereceğine inanır; (10) Kürt halkının siyasal, sosyal ve kültürel haklarını tanıyan bir çözüm bularak Türkiye'deki anlaşmazlığın nedenlerine çözüm bulması konusunda Türk Hükümeti'ne çağrıda bulunur ve bu bağlamda gerekli demokratik reformların uygulanması gerektiği görüşünü benimser; ... (12) Konsey'e ve Üye

---

21 European Parliament, Resolution on the Commission Reports on developments in relations with Turkey since the entry into force of the Customs Union (COM(96)0491-C4-0605/96 and COM (98)0147-C4-0217/98), 17.09.1998.

22 European Parliament, Resolution on human rights and the situation in Turkey (B+0769, 0797, 0820 and 0828/96), 20.06.1996.

23 European Parliament, Resolution on the Commission Reports on developments in relations with Turkey since the entry into force of the Customs Union (COM(96)0491-C4-0605/96 and COM (98)0147-C4-0217/98), 17.09.1998.

Devletlere, Türkiye'de Kürt sorununa siyasi bir çözümün uygulanabilmesinde yardımcı olmak için gerekli tüm önlemleri almaları çağrısını yineler." (22.7.1999)²⁴

Avrupa Parlamentosu, "(9) Türkiye'deki Kürt sorununa bir çözüm bulma konusunda Türk Hükümeti'nin çabalarının Türkiye'de demokrasi, insan hakları ve azınlık hakları için önemli sonuçları olacağına ve Türkiye'yi Kopenhag kriterlerini yerine getirmeye önemli ölçüde yakınlaştıracığına inanmaktadır ve Kürt toplumuna da davasını barışçıl araçlarla sürdürmesi çağrısını yapar. (10) Bu çerçevede Türk yetkililerine bir kez daha Bay Öcalan hakkında verilen ölüm cezasını yerine getirmeme çağrısını yapar ve ayrıca Türk Büyük Millet Meclisi'nden idam cezaları konusunda mevcut fiili uygulamayı yapmama durumunu Türkiye'de ölüm cezasının resmen kaldırılmasına dönüştürmesini ister." (6.10.1999)²⁵

Avrupa Parlamentosu Genişleme Grubu tarafından 2000 yılı başlarında hazırlanan "Türkiye ve Avrupa Birliği ile ilişkiler" raporunda şöyle denilmektedir:

"1998 yılının başında Kürt sığınmacıların bazı AB ülkelerine gelmesi sonrasında, AB Kurumları Türk Hükümetinden Kürt halkına uyguladığı baskılara siyasi bir çözüm bulmasını istedi; Türkiye'den, kuzey Irak'taki askeri operasyonlarını durdurması istendi. (Avrupa) Parlamentosu, 15 Ocak 1998 tarihli kararıyla, bu sorunun çözümü için uluslararası düzeyde girişimde bulunması için Avrupa Birliği'ne çağrıda bulundu ve Konsey'e ve Üye Devletlere de Kürtlere karşı insan hakları ihlalleri sorununu Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nda gündeme getirmeleri çağrısını yaptı." (10.02.2000)²⁶

---

24 European Parliament, Resolution on the death sentence on Mr Öcalan and the future of the Kurdish question in Turkey (B5-0006, 0012, 0018, 0023 and 0026/99), 22.7.1999.

25 European Parliament, State of relations between Turkey and the European Union (B5-0120, 0124, 0129 and 0140/1999), 06.10.1999.

26 European Parliament Secretariat Working Party Task-Force "Enlargement", Turkey and Relations with the European Union, Briefing No.7, PE 167.407/rev.3, Luxembourg, 10 Feb.2000.

Avrupa Parlamentosu, "Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği görüşüyle bir plan doğrultusunda Kopenhag kriterlerini yerine getirecekse, Kürt sorununun çözüme kavuşturulmasının hayati önemde olduğunu vurguladı." (10.02.2000)²⁷

Avrupa Parlamentosu "Türk yetkililerine, Kürt toplumunun siyasi temsilcileriyle, özellikle de ülkenin güneydoğusundaki kentlerin belediye başkanlarıyla, diyaloga girmeleri çağrısında bulunur." (15.11.2000)²⁸

Avrupa Parlamentosu "Avrupa Parlamentosu Sakharov Ödülü sahibi Leyla Zana'nın ve düşünceleri nedeniyle hapse atılmış olan Kürt kökenli eski milletvekillerinin serbest bırakılmalarını talep eder." (15.11.2000)²⁹

Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu Genel Müdürlüğü Türkiye Masası Şefi Alain Servantie 20 Kasım 2000 tarihinde Avrupa Komisyonu Başkanı Romano Prodi adına PKK Başkanlık Konseyi'ne bir mektup gönderdi ve Avrupa Komisyonu'nun azınlıklar politikasını anlattı. Mektubu, PKK'ya "derin saygılarını" sunarak bitirdi.³⁰

(4) Ege Sorunu

Avrupa Birliği, Ege sorununda Yunanistan'ın tezlerini desteklemekte ve Türkiye'yi tehdit etmektedir.

Avrupa Parlamentosu, "Doğu Ege'de Kardak adası ile ilgili olarak Türkiye'nin provokatif askeri operasyonlarından kaygı duymaktadır...Kardak adası, 1923 yılındaki Lozan Antlaşması, 1932

27 European Parliament Secretariat Working Party Task-Force "Enlargement", Turkey and Relations with the European Union, Briefing No.7, PE 167.407/rev.3, Luxembourg, 10 Feb.2000.

28 European Parliament, European Parliament resolution on the 1999 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(1999) 513 - C5 - 0036/2000 - 2000/2014 (COS)), 15.11.2000.

29 European Parliament, European Parliament resolution on the 1999 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(1999) 513 - C5 - 0036/2000 - 2000/2014 (COS)), 15.11.2000.

30 Milliyet ve Radikal, 2.12.2000.

yılında İtalya ve Türkiye arasındaki Protokol ve 1947 Paris Antlaşmasına göre Oniki Ada adalar grubuna dahildir ve 1960'lı yıllardaki Türk haritaları bile bu adaları Yunan toprağı olarak göstermektedir." (15.02.1996)³¹

Avrupa Parlamentosu, "(1) Türkiye'nin Avrupa Birliğı'nin bir Üye Devleti olan Yunanistan'ın egemenlik haklarını tehlikeli bir biçimde ihlal etmesinden ve Ege'deki askeri gerginliğin artmasından ciddi biçimde kaygı duymaktadır;..., (3) Yunanistan'ın sınırlarının aynı zamanda Avrupa Birliğı'nin dış sınırlarının parçası olduğunu vurgular." (15.02.1996)³²

Avrupa Parlamentosu, Türkiye'den "Ege'deki, özellikle Kardak Adasına ve kıta sahanlığının sınırlarının belirlenmesine ilişkin olarak, farklılıkların giderilmesine çalışılmasında uluslararası hukuk ilkelerine saygı gösterilmesini" istemektedir. (17.09.1998)³³

(5) Patrikhane

Avrupa Parlamentosu, Eyüp Kaymakamlığına bağılı Fener Rum Patrikhanesi'ne evrensel bir nitelik kazandırılmasını talep etmektedir.

Avrupa Parlamentosu'nun 24 Ekim 1996 tarihli bir kararında İstanbul yerine iki yerde, Bizans İmparatorluğu dönemindeki adıyla "Konstantinapolis" sözcüğü kullanılmakta ve Patrikhane'nin ekümenik (evrensel) olduğu çeşitli yerlerde ilan edilmektedir. İlgili kararın bir bölümü şöyledir:

---

31 European Parliament, Contestation of sovereign rights of a Member State (situation in the Aegean Sea), Resolution on the provocative actions and contestation of sovereign rights by Turkey against a Member State of the Union (B4-0146, 0154, 0164, 0245, 0249 and 0254/96), 15.02.1996.

32 European Parliament, Contestation of sovereign rights of a Member State (situation in the Aegean Sea), Resolution on the provocative actions and contestation of sovereign rights by Turkey against a Member State of the Union (B4-0146, 0154, 0164, 0245, 0249 and 0254/96), 15.02.1996.

33 European Parliament, Resolution on the Commission Reports on developments in relations with Turkey since the entry into force of the Customs Union (COM(96)0491-C4-0605/96 and COM (98)0147-C4-0217/98), 17.09.1998.

Avrupa Parlamentosu, "dünyanın her tarafındaki milyonlarca Ortodoks Hristiyan için Konstantinopolis'teki Patrikhane'nin önemini gözönünde bulundurarak, ...Türk yetkililerinin Ekümenik Patrikhanenin tam olarak korunması konusundaki yükümlülüklerinin farkında olarak, ...Ekümenik Patrikhanenin ve diğer dinsel yerlerin binalarının korunması için gerekli önlemleri alması için Türk yetkililerine çağrıda bulunur." (24.10.1996)³⁴

(6) Heybeliada Ruhban Okulu'nun Yeniden Faaliyete Geçirilmesi

Avrupa Parlamentosu, "Grek yayılcılığının Harp Okulu" olan Heybeliada Ruhban Okulu'nun³⁵ tekrar açılmasını istemektedir.

Avrupa Parlamentosu, "Patrikhane'ye doğrudan bağlı olan Heybeliada Ruhban Okulu'nun derhal yeniden açılması çağrısında bulunur." (24.10.1996)³⁶

Avrupa Komisyonu 2000 yılına ilişkin İlerleme Raporu'nda "Heybeliada'daki Ruhban Okulu'nun kapalı kalması konusu da dahil olmak üzere, 1923 Lozan Antlaşması kapsamında olsunlar ol-

---

34 European Parliament, Resolution on violations of religious freedom in Turkey (BA-1132, 1134, 1156, 1163 and 1179/96), 24.10.1996.

35 İlhan, Suat, Avrupa Birliğine Neden Hayır, Jeopolitik Yaklaşım, İstanbul, 2000, s.126.

Bu konunun önemi, Avrupa Birliği'nin bu konuya verdiği önemde de ortaya çıkmaktadır. Türk Ortodoks Patrikhanesi Basın Sözcüsü Sevgi Erenerol, Ulusal Kanal'da kendisiyle yapılan görüşmede, bu okul konusunda şunları söylemektedir. "Heybeliada Ruhban Okulu hiçbir zaman kapanmadı. Sadece ... 'yüksek okullar özel olamaz, devletleştirilmeli' dendi. Özellikle dini okullar için geçerliydi bu yasa. Burada Fener Rum Patrikhanesi'ne bir teklif yapıldı. Siz bugün eğitiminizi bizim ilahiyat fakültelerimizden birisine bağlı olarak devam ettirin, denildi. Fakat onların amacı din eğitimi yapmak değil. Tamamiyle siyasi bir mekanizmanın bir kolunu oluşturmuşlardır. Ruhban Okulu, Patrikhane'ye ekümenik patrik statüsünü kazandırmak için gerekli. Bu uğurda Cumhuriyet yasalarına uymadılar. Ruhban Okulu'nun bir üniversiteye bağlanmasını kabul etmediler, açık bıraktılar. 71'den 72'ye kadar bir yıl eğitim yapıldı. Daha sonra Patrikhane, öğrenci bulunamadığı için hükümete "biz bu okulu kapatacağız" diye başvurdu. Türk Hükümeti bunu doğru bulmadığı için okulun kapanmasını kabul etmedi." Aydınlık, 9.12.2000, s.17.

36 European Parliament, Resolution on violations of religious freedom in Turkey (BA-1132, 1134, 1156, 1163 and 1179/96), 24.10.1996.

masından, Müslüman olmayan tüm kesimlerin somut taleplerinin gerektiği gibi incelenmesi gerektiğini" belirtmektedir. (8.11.2000)³⁷

Avrupa Komisyonu, bu konuda Türkiye'yi şöyle eleştirmektedir:

"Ancak Hristiyan kiliseleri, özellikle mülkiyetle ilgili olarak, zorluklarla karşı karşıya bulunmaya devam etmektedir. Heybeliada'daki Ortodoks Ruhban Okulu'nun 1971 yılında kapatılması konusunda bir ilerleme bildirilememiştir. Çeşitli kiliselerin yasal statülerinin tanınmamış olması, dini personelin Türkiye'ye erişebilmesi de dahil olmak üzere, bazı kısıtlar yaratmaktadır." (13.11.2001)³⁸

(7) IMF Programlarının Uygulanması

Avrupa Birliği IMF politikalarının uygulanmasını talep etmektedir; çünkü Uluslararası Para Fonu'nun yönetiminde AB ülkelerinin payı yüzde 29,88'dir. AB'yi oluşturan ülkelerin oy oranları aşağıda sunulmaktadır:³⁹

Almanya	6,02
Avusturya	0,88
Belçika	2,14
Danimarka	0,77
Finlandiya	0,59
Fransa	4,97
Hollanda	2,39
İngiltere	4,97
İrlanda	0,40
İspanya	1,42
İsveç	1,12
İtalya	3,27
Lüksemburg	0,14
Portekiz	0,41
Yunanistan	0,39

37 Commission of the European Communities, Turkey 2000, 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, 8 November 2000, s. 18.

38 Commission of the European Communities, 2001 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession (SEC(2001) 1756), s.27.

39 <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/members.htm>

AB'nin IMF politikalarını destekleyen çizgisi, AB tarafından Akdeniz programı çerçevesinde (MEDA) dağıtılan paradan yararlanabilmek için konulan koşulda da görülmektedir. "Avrupa-Akdeniz Ortaklığı Çerçevesinde Ekonomik ve Toplumsal Yapıların Reformuna Eşlik Edecek Mali ve Teknik Önlemler Konusundaki 23 Temmuz 1996 tarihli Konsey Tüzüğü'nün (EC.No.1488/96) 2/A1/b maddesi şöyledir:⁴⁰

"Bu destekleme programlarından faydalanacak ülkelerin aşağıda belirtilen yeterlilik ölçütünü sağlamış olmaları gerekmektedir: İlgili ülke, makro-ekonomik düzeydeki reformların etkinliği ve ölçüsü ile uyum içerisindeki, Bretton-Woods kurumları (IMF ve Dünya Bankası) tarafından onaylanmış bir reform programını gerçekleştirmeli veya bu kurumlarla uyum içinde benzer olan programları, onlar tarafından finansman destekleri şart olmasa da, uygulamalıdır."

Avrupa Birliği, IMF'nin Türkiye'de uygulattığı programları tüm gücüyle desteklemektedir:

Avrupa Parlamentosu, "ülkeyi finansal krizden çıkarmak için gerekli olan ekonomik reformların uygulanmasında Türk Hükümeti tarafından yapılan girişimleri memnuniyetle karşılar; ekonomiye istikrar kazandırmak için gerçekleştirilen bu çabanın ürünlerini vermeye başladığına inanır." (25.10.2001)⁴¹

Aynı görüş, Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan 2001 İlerleme Raporu'nda da yer almaktadır. IMF'ye verilen niyet mektupları ve IMF ile yapılan stand-by düzenlemesi konusunda şu değerlendirme yapılmaktadır:

"IMF ve Dünya Bankası tarafından finansal destek sağlanmış ve yeni ekonomik planın uygulanma boyutuyla ilgili önemli sayıda yasa 2001 yılının ikinci çeyreğinde hızlı bir biçimde kabul edilmiştir. Bu reformların amacı krizin aşılması ve AB üyeliği için ekonomik kriterlerin yerine getirilmesine yardımcı olmaktır." (13.11.2001)⁴²

40 Hazine Müsteşarlığı Dış Ekonomik İlişkiler Gn.Md., 1985-1999 Yılları Arasında Uygulanan Avrupa Birliği Akdeniz (MEDA) Programı Kapsamında Sağlanan Hibelerin Kullanılmasına İlişkin Rehber, Ankara, 1997, s.3.

41 European Parliament, Turkey's progress towards accession (2000) European Parliament resolution on the 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's progress towards accession (COM(2000) 713 - C5 - 0613/2000 - 2000/2014 (COS)), 25.10.2001.

42 Commission of the European Communities, 2001 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession (SEC(2001) 1756), s.14.

Avrupa Birliği organları Türkiye'de hızlı bir özelleştirmeyi savunmakta ve bu konuda yeterli hızda hareket edilmediğinden yakınmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından 8 Kasım 2000 tarihinde açıklanan İlerleme Raporu⁴³ ve 13 Kasım 2001 tarihinde açıklanan İlerleme Raporunda⁴⁴ da bu görüş ifade edilmektedir

Avrupa Komisyonu tarımda IMF'nin dayattığı politikaları savunmaktadır. Komisyon'a göre, subvansiyonlar kaldırılmalı, AB'de olduğu gibi doğrudan gelir desteğine geçilmelidir (8.11.2000)⁴⁵

Avrupa Komisyonu, Türkiye sendikacılık hareketinin "mezarda emeklilik" olarak nitelendirdiği ve "sosyal güvenlik reformu" adı altında sürdürülen uygulamaları da desteklemekte ve bunlara acilen ihtiyaç olduğunu belirtmektedir:

"Türk sosyal güvenlik sisteminde reform yapılması sürmekte olan bir süreçtir ve buna acilen ihtiyaç bulunmaktadır." (8.11.2000)⁴⁶

Sonuç

Üyelik görüşmelerine başlamak için bu talepleri öne süren, bu talepler yerine getirildiğinde üyelik görüşmelerinin başlaması konusunda garanti vermeyen, tam üyelik konusunu daha uzun yıllar gündeme almayacağını açıklayan bir Avrupa Birliği, Türkiye'ye dostça mı yaklaşmaktadır? Avrupa Birliği'ni yalnızca insan hakları ve demokrasi konusundaki talepleriyle ele alanlar, ulusal çıkarlarımızla ve ayrıca özel olarak çalışanların çıkarlarıyla taban tabana zıt olan yukarıdaki talepleri bilmemekte midir, yoksa bilip de çeşitli nedenlerle susmakta mıdır?

---

43 Commission of the European Communities, Turkey 2000, 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, 8 November 2000, s.53-54. Ayrıca bkz. Commission of the European Communities, 1999 Regular Report from the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, s.37: "Özelleřtirilmenin sürdürülmesi gereklidir."

44 Commission of the European Communities, 2001 Regular Report on Turkey's Progress Towards Accession (SEC(2001) 1756), s.72.

45 Commission of the European Communities, Turkey 2000, 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, 8 November 2000, s.43.

46 Commission of the European Communities, Turkey 2000, 2000 Regular Report from the Commission on Turkey's Progress Towards Accession, 8 November 2000, s.49-50.

